

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
115/2023	Fylkesrådet	28.03.2023

Høring av søknad om midlertidig fravik fra manøvreringsreglement - Åbjøravassdraget i Bindal kommune

Sammendrag

Fylkesrådet i Nordland viser til søknad fra NTE Energi AS (NTE) om tillatelse til fravik fra manøvreringsreglementet. Det er søkt om endret minstevannføringsslipp i en prøveperiode over tre år.

Fylkesrådet i Nordland er positiv til utprøving av alternativ minstevannføring i en prøveperiode på 3 år for Åbjøravassdraget. Nordland fylke har behov for mer fornybar energi i fremtiden. Det er derfor viktig å utnytte potensialet til eksisterende vannkraft på best mulig måte samtidig som fisk og annet biologisk mangfold blir hensyntatt.

Fylkesrådet i Nordland ser positivt på en utprøving av alternativ minstevannføring som del av et nødvendig kunnskapsgrunnlag knyttet til en kommende revisjon av konsesjonsvilkårene for Åbjøravassdraget.

Bakgrunn

NVE har sendt søknad fra NTE Energi AS (NTE) på høring. Det er søkt om tillatelse til fravik fra manøvreringsreglementet som ble endret i 2014. Endringen medførte at NTE Energi AS og Helgeland Kraft AS (Åbjørakraft) fikk pålegg om slipp av minstevannføring. Vannføringen målt ved utløpet av Åbjørvatnet skal ikke underskride 7 m³/s i perioden 1. juli til 15. september. Det var tidligere ikke pålegg om minstevannføring til vassdraget.

Bakgrunn for pålegget om minstevannføring i 2014 var forutgående årlige utbrudd av fiske sykdommen PKD, og derav fare for redusert smoltproduksjon av laks og sjørøret i Åbjøravassdraget. Åbjørakraft fikk også pålegg fra Miljødirektoratet og NVE om å gjennomføre fiskebiologiske- og vanntemperaturundersøkelser i vassdraget i perioden 2016-2020. Dette for å vurdere effekten av minstevannføringen i forhold til fisk og PKD.

Undersøkelsene av vanntemperatur, ungfisk og PKD viser at bestandene i Åelva klarer seg bra, selv med nesten årlige utbrudd av PKD. Det ser ikke ut til at pålagt minstevannføring har effekt på forekomsten av PKD i vassdraget. Dette har trolig sammenheng med at vannslippet i svært liten grad påvirker vanntemperaturen i Åelva. Basert på undersøkelsene siden 2013 ser en liten eller ingen sammenheng mellom pålagt vannslipp i sommersesongen og tettheter av ungfisk av

laks.

NTE har nå søkt om tiltakelse til fravik fra reglementet fra 2014. Det er søkt om endret minstevannføringsslipp i en prøveperiode over tre år:

- Minstevannføringsslipp i vinterperioden 15.12 – 15.04 med et fastslipp på 0,5 m³/s fra Kalvvatn. Det har ikke vært krav om minstevannføring for denne perioden av året frem til den foreslåtte endringen som er på høring nå.
- Minstevannføringsslipp i sommerperioden 15.07 – 15.09. For denne perioden skal det tappes tilstrekkelig med vann fra Kalvvatn slik at vannføringen ved nytt målepunkt Mensfossen i Åbjøra, utgjør minst 3 m³/s. Dette er en endring fra gjeldende reglement som har krav om minstevannføring på 7 m³/s i Åelva for perioden 01.07. – 31.08.

Nordland fylkeskommune har fått utsatt høringsfrist til 29. mars 2023. Søknaden behandles etter vannressurslovens § 8. Myndigheten i denne type sak ligger til fylkesrådet i Nordland.

Figur 1: Åbjøravassdraget ligger øst for Terråk i Bindal kommune.

Problemstilling

Hensikten med den omsøkte prøveperioden på tre år er å finne en vannføring som vil øke overlevelsen til ungfish, samt finne et regime som kan redusere minstevannføring gjennom året. I prøveperioden gjennomføres årlige ungfishundersøkelser, samt tellinger av voksenfish. Prøveperioden vil legge til rette for et bedre kunnskapsgrunnlag knyttet til en fremtidig vilkårsrevisjon for Åbjøravassdraget.

Drøfting

Den aktuelle delen av Åbjøravassdraget består av tre vannforekomster:

- Åbjøra ovenfor lakseførende del (ID144-120-R)
- Åbjøra, lakseførende del (ID 144-118-R)
- Åelva (ID 144-39-R)

Vassdraget har mange miljøpåvirkninger. Store deler av nedbørfeltet til Åelva og Åbjøra er overført til Kolsvik kraftverk. Åelva (Åbjøra) er anadrom og har bestander av laks og sjøørret.

Dagens bestemmelser om minstevannføring har gitt betydelig reduksjon i kraftproduksjonen. Etter endringen av manøvreringsreglementet er det for perioden 2015-2021 i gjennomsnitt tappet 13,3 mill. m³ per år i minstevannføring til Åbjøravassdraget. Dette utgjør et tap i Kolsvik kraftverk på vel 100 GWh for hele perioden (15 GWh pr. år).

Prøveperioden har som formål å beskrive et opplegg for alternativ minstevannføring med høyere kraftproduksjon, og skisser for kostnadseffektive biotiltak i Åbjøravassdraget. Prinsippene i Håndbok for miljødesign i regulerte laksevasdrag blir benyttet i vurderingene for å sikre at de komplekse sammenhengene mellom kraftproduksjon, miljøforhold og bestandsdynamikk blir tatt med. Oppfølging av gytesuksess og vanntemperatur videre i prøveperioden vil være sentralt for å sikre skånsom utprøving. Dette vil styrke kunnskapsgrunnlaget for den kommende revisjonen av konsesjonsvilkårene. Resultatene vil gi alternative løsninger som kan gi økt produksjon og bidra til en økt ungfiskbestand i vassdraget.

Det er ingen kulturminnefaglige merknader til tiltaket. Det vurderes at utprøving av alternativ minstevannføring i denne størrelsesorden ikke vil ha noen vesentlig påvirkning på reindrift og naturmangfold. Vassdraget har flere registrerte friluftsområder med høy verdi og er karakterisert som et viktig fiske- og turområde. Det vurderes at endringene i prøveperioden ikke vil påvirke områdets betydning for friluftsliv.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden mener det er positivt at det skal gjennomføres en utprøving av alternativ minstevannføring, da dagens bestemmelser om minstevannføring har gitt betydelig reduksjon i kraftproduksjonen siden dette ble innført i 2014. Nordland fylke har behov for mer fornybar energi i fremtiden. Det er derfor viktig å utnytte potensialet til eksisterende vannkraft på best mulig måte samtidig som fisk og annet biologisk mangfold blir hensyntatt. Det er vil derfor være viktig med oppfølging av gytesuksess og vanntemperatur videre i prøveperioden for å sikre skånsom utprøving.

I den eksisterende konsesjonen er det i utgangspunktet ikke krav om minstevannføring. Åbjøravassdraget er på listen over prioriterte vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap. Vassdraget har nasjonal prioritering 1.1 i Regional plan for vannforvaltning Nordland og Jan Mayen 2022-2027. Fylkesråden ser positivt på en utprøving av alternativ minstevannføring som del av et nødvendig kunnskapsgrunnlag knyttet til en kommende revisjon av konsesjonsvilkårene for Åbjøravassdraget.

Medvirkning

Saken vurderes til ikke å direkte berøre medvirkningsorganenes interesseområder, jmf kategori

1 pkt. 2 i prosedyrene for medvirkning i Nordland fylkeskommune.

Konsekvenser

Saken vurderes å ikke ha økonomiske eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har ingen miljømessige eller likestillingsmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Når det gjelder konsekvenser for miljø/klima, folkehelse og andre relevante forhold vises det til selve saken.

Vedtakskompetanse

Det vises til Fylkesting-sak 31/2020 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt. 3.26, heter at «Myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon, påklage vedtak og fremme innsigelse til andre vassdragsinngrep og –anlegg (jf. lovens § 3 punkt a og b) etter lovens § 8, delegeres til fylkesrådet.»

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet i Nordland er positiv til utprøving av alternativ minstevannføring i en prøveperiode på 3 år for Åbjøravassdraget. Nordland fylke har behov for mer fornybar energi i fremtiden. Det er derfor viktig å utnytte potensialet til eksisterende vannkraft på best mulig måte samtidig som fisk og annet biologisk mangfold blir hensyntatt.
2. Fylkesrådet i Nordland ser positivt på en utprøving av alternativ minstevannføring som del av et nødvendig kunnskapsgrunnlag knyttet til en kommende revisjon av konsesjonsvilkårene for Åbjøravassdraget.

Bodø den 16.03.2023
Christian Torset
fylkesråd for kultur, klima og miljø
sign

28.03.2023 Fylkesrådet

FRÅD-115/2023

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt

Vedlegg:

Tittel	DokID
Høring av søknad om midlertidig fravik fra manøvreringsreglement - Åbjøravassdraget i Bindal kommune	791176
Åbjøravassdraget i Bindal kommune, Nordland fylke - Søknad om midlertidig tillatelse til fravik fra manøvreringsreglementet	791177
Åbjøravassdraget i Bindal kommune - Forslag til alternativ minstevannføring for å øke ungfiskproduksjon	791178